

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

І. М. Лесік, кандидат економічних наук

ORCID ID: 0000-0002-5445-0571

Миколаївський національний аграрний університет

У статті представлено результати дослідження основних дефініцій щодо сутності соціально-економічного розвитку суспільства. Розглянуто децентралізацію як складову комплексного плану, метою якого є сприяння соціально-економічному розвитку. Вивчено показники соціальних і економічних аспектів розвитку за оцінками всесвітніх експертів, визначено сильні та слабкі сторони України.

Ключові слова: розвиток суспільства, система, децентралізація, фрагільність, прогрес, рівень життя, безпека, інтереси, глобалізація.

Постановка проблеми. Країни з перехідною економікою дуже часто стикаються з рядом проблем, пов'язаних з неготовністю політичних, соціально-економічних формацій швидко реагувати на виклики сучасного суспільства. Зокрема для України негативні наслідки інтернаціоналізації економік обернулися розірванням зовнішньоторговельних відносин з країною, частка експорту якої займала значну питому вагу у валовому національному продукті. Переорієнтація, пошук альтернативи значно підірвали до того нестійкий стан економіки, що не могло не позначитися на якісних і кількісних показниках валового внутрішнього продукту (ВВП) та валового національного доходу (ВНД), які слугують індикаторами рівня життя населення та прогресу в цілому.

Аналіз актуальних досліджень. Вивченню сутності соціально-економічного розвитку суспільства, визначенню характеру впливу на розвиток інституціональних чинників приділяли увагу такі вітчизняні вчені: Н.І.Литвиненко, Г.М.Пилипенко, Т.М.Черкавська [1]. Цілі та критерії соціально-економічного розвитку суспільства, включаючи політико-економічні риси концепції прискорення вивчала О.В.Полуяктова [2]. В.П.Садковий виділяє освіту як один із пріоритетних напрямів, що потребує виважених економічних механізмів державного регулювання на шляху до розвиненої економіки [3]. Зарубіжні вчені та дослідники S. Jahan, M. Kovacevic, J. Assa, A. Bonini, C. Calderon, Y. Ch. Hsu, C. Lengfelder, T. Mukhopadhyay, Sh. Nauyar, C. Rivera N. Tapia [4] досліджували сучасний розвиток людства як показник, що охоплює соціальні, економічні

та екологічні сфери у розрізі окремих якісних і кількісних показників.

Мета статті. Метою статті є аналіз соціальних і економічних аспектів розвитку, їх зміни під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, сильні та слабкі сторони, які потребують комплексного підходу на шляху до захисту національних інтересів та забезпечення соціального прогресу.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство прагне до постійних покращень рівня та умов життя, які можуть забезпечити йому сталий економічний розвиток. Вибір і обґрунтування механізмів, що обумовлюють соціально-економічний розвиток, опираються на зовнішні та внутрішні інтереси країни, які пов'язані з реалізацією пріоритетів розвитку та стратегій [5].

Економічна теорія має значні напрацювання щодо визначення сутності та змістовних характеристик соціально-економічного розвитку. Визначним є те, що уявлення про нього змінювалися з плином часу і було викликано генезисом економічних систем та намаганням науковців адекватно відобразити природу та чинники соціально-економічного розвитку. Аналіз наукових джерел дозволяє представити основні постулати теорії соціально-економічного розвитку як незворотний, закономірний процес змін технологічного способу виробництва, які характеризуються поєднанням еволюції з органічним зростанням. Соціально-економічний розвиток одночасно є глобальним та індивідуальним, має регіональний зміст [6].

Розглядаючи соціальну економіку як відкриту систему, науковці під соціально-економічним розвитком суспільства розуміють складний і багатогранний процес цілеспрямованих змін

будь-якої соціальної системи на основі власних механізмів саморозвитку та постійної взаємодії із зовнішнім середовищем через людину та заради людини з метою набуття системою нової якості. У відповідності з даним визначенням слід мати на увазі, що соціально-економічна система є складно організованою, впорядкованою сукупністю соціальних та економічних суб'єктів, поєднаних між собою зв'язками і відносинами, які за своєю природою є результатом взаємного впливу інших соціальних систем суспільства та відзначаються цілісністю. Новітнє розуміння соціально-економічного розвитку базується на феномені «суспільний прогрес», однак має за критерій не тільки матеріально-технічні складові, але й якісні зміни життєдіяльності людини [1].

Лебедева Л. розглядає соціально-економічний розвиток як складний процес, який відображає зростання усієї соціально-економічної системи, що здійснюється шляхом кількісних і якісних змін не лише у сфері виробництва і розподілу, інвестицій і споживання, але й :

- техніки та технологій виробництва;
- способів управління;
- економічної політики;
- характеру та якості інститутів, або правил гри, в рамках яких функціонує країна;
- культурних вподобань та цінностей;
- суспільних відносин, що виникають у зв'язку з процесом відтворення;
- стану природного середовища [7, с.56].

Гальмуючим чинником соціально-економічного розвитку може стати асиметрія, характерною ознакою якої є різна віддаленість кожної країни від критеріїв оцінки, кількісного та якісного показника, стандартів, середнього значення тощо. Країни, що інтенсивно розвиваються, з їх потенціалом за короткий проміжок часу можуть наростити розрив порівняно з усіма іншими країнами, які знаходяться на різних етапах розвитку, що у свою чергу сповільнить тенденцію до росту країн з середніми можливостями та призведе до падіння показників країн з низькими темпами розвитку.

Якісні зміни економічного і соціального розвитку напряму пов'язані з децентралізацією влади як необхідного елементу на шляху до інституційного, ефективного, демократичного суспільства.

Одержані у результаті децентралізації повноваження та ресурси надають органам місцевого самоврядування більше можливостей для розвитку територій, створення сучасної освітньої, медичної, транспортної, житлово-

комунальної інфраструктури. Зацікавленості місцевої влади орієнтованій на розвиток інвестиційної привабливості своїх територій на благо громади, оскільки сплачені податки йдуть на підвищення якості життя мешканців цієї території. Різноманітні дозволи та реєстраційні документи для ведення бізнесу отримуються на місцях, громади можуть самостійно залучати інвестиції, сприяючи соціально-економічному розвитку [8].

Серед проблем, які перешкоджають децентралізації в Україні, експерт зі зв'язків з громадськістю Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO зазначає:

– неузгодженість та відставання галузевих міністерств від поточних темпів децентралізації та їх реагування на виклики, які постають перед новоствореними громадами. Часто громади просто не в змозі відповісти на питання своїх членів: що буде з медичним обслуговуванням, освітою, соціальною допомогою, бо не отримують від міністерств чіткого бачення, а тим більше алгоритмів, стандартів чи механізмів реалізації секторальних реформ;

– нестача кадрів для нових виконкомів, оскільки робота в них потребує більшого обсягу знань та досвіду. Зараз і держава, і міжнародна донорська спільнота пропонують активістам, працівникам виконкомів колишніх сільрад та посадовцям органів місцевого самоврядування різноманітні курси, семінари та інші форми навчання, але все треба робити системно, швидко і «на вчора».

– відсутність оформлених належним чином установчих документів на більшість закладів освіти, культури, охорони здоров'я, які громадам потрібно взяти на баланс тощо [9].

Можна сказати, що Україна, яка почала реформу децентралізації у 2014 р. з прийняттям «Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади» та інших нормативно-правових документів, знаходиться на початку свого шляху до зростання економіки, оскільки ще залишається велика кількість не вирішених питань, пов'язаних зі специфікою територіально-адміністративних одиниць, ресурсною та фінансовою базою, містобудуванням, земельними ресурсами, нерухомістю та іншими сферами підпорядкування.

Зважаючи на бажання людства мати загальне уявлення про рівень розвитку кожної країни, основні проблеми на її шляху, сильні та слабкі сторони, пріоритетні напрями досягнення стабільності, сучасними світовими експертами

було запропоновано ряд критеріїв, за допомогою яких визначаються рівні розвитку країн з відповідним рейтингом, у кількісних та якісних показниках.

Так, експертами Фонду Миру при складанні Індексу фрагільності (крихкості) держав протягом року аналізуються країни світу та пов'язані з ними інформаційні потоки за допомогою спеціального системного інструменту оцінки конфліктів (Tool for Assessing Conflict). Аналіз проводиться на підставі 12-ти критеріїв – так званих «індикаторів уразливості» держав, які об'єднані

в три групи: соціальні, економічні та політичні [10].

За Індексом недієздатності держави (Failed States Index), з 2014 року перейменованим в Індекс крихкості держав (The Fragile States Index) [10,11], який характеризує здатність (нездатність) держави контролювати цілісність своєї території, політичну, економічну та демографічну ситуацію в країні, а також сталість її державних інститутів, Україна отримала не найкращі результати, опинившись у складі нестабільних країн (рис. 1,2).

Рис. 1. Індекс фрагільності України

Рис. 2. Місце України у рейтингу за Індексом фрагільності

Джерело: побудовано автором за даними [10,11]

Так у 2018 р. Україна за Індексом фрагільності держави має показник 72,6, тоді як у 2014 р. її показник становив 67,2, що свідчить про погіршення цього показника на 5,4 в. п за розглянутий період. Найкращі показники демонструє Фінляндія, яка посідає 178 місце у рейтингу, її Індекс фрагільності становить 17,9 в. п. У рейтингу 178 країн світу 2018 р. Україна посіла 86 місце, знизивши свій показник на 4 в. п. порівняно з 2017 р. та на 27 – порівняно з 2014 роком, що підтверджує нестабільність її положення.

Зважаючи на безліч різноманітних факторів розвитку сучасного суспільства, серед яких

беруться до уваги як рівень задоволення базових потреб людини у продуктах харчування, воді, безпеці, житлі так і показників, які характеризують основи благополуччя та можливості експертами глобальної некомерційної організації «Social Progress Imperative» для вимірювання потреб 21 ст. використовується ефективний інструмент «Індекс соціального прогресу».

За результатами отриманих даних можемо оцінити основні тенденції соціально-економічного розвитку України у складі 128 досліджуваних країн світу (табл.1).

Таблиця 1

Аналітична оцінка якісних показників України у світовому Індексі соціального прогресу

Індикатори	Роки					Приріст (зменшення) у 2018 р. до 2014 р., в.п.
	2014	2015	2016	2017	2018	
1	2	3	4	5	6	7
Індекс соціального прогресу	68,48	67,77	67,57	68,98	69,3	0,82
Основні потреби людини	82,37	81,18	81,03	81,18	81,48	-0,89
Харчування і базова медична допомога	93,10	93,20	93,30	93,64	93,74	0,64
Вода та санітарія	90,92	90,87	90,74	90,59	90,59	-0,33
Укриття	86,65	87,69	86,16	85,08	85,79	-0,86

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Особиста безпека	58,79	52,97	53,91	55,41	55,80	-2,99
Основи благополуччя	63,75	66,97	65,98	69,28	69,38	5,63
Доступ до базових знань	93,70	92,34	91,78	91,38	90,54	-3,16
Доступ до інформації і комунікацій	65,60	68,18	63,64	72,61	73,46	7,86
Здоров'я та благополуччя	53,12	52,57	53,36	55,91	56,12	3
Якість навколишнього середовища	54,57	54,79	55,12	57,23	57,41	2,84
Можливість	56,33	55,16	55,72	56,49	57,04	0,71
Особисті права	80,62	72,10	72,08	71,82	73,01	-7,61
Особиста свобода і вибір	63,70	64,92	65,35	65,54	66,01	2,31
Інклюзивність	35,35	36,37	35,76	35,05	35,61	0,26
Доступність вищої освіти	45,66	47,24	49,67	53,52	53,52	7,86

Джерело: побудовано автором за даними [10,11]

За результатами наведених даних можна зробити висновок, що за розрахунковими показниками Україна має як сильні, так і слабкі сторони. До самих високих показників країни за рівнем соціального прогресу України можна віднести:

– «Харчування та базову медичну допомогу», який протягом досліджуваного періоду займав найвищу позицію (93,74 у 2018 р.);

– «Вода і санітарія» за даними 2018 р. займає у рейтингу переваг другу позицію з показником – 90,59;

– «Доступ до базових знань» посідає 3 місце (90,54) за даними 2018 року.

До низьких показників за рівнем соціального прогресу України можна віднести:

– «Інклюзивність», яка залишається найнижчою за весь досліджуваний період (35,61 у 2018р.);

– «Доступ до вищої освіти» є другим у антирейтингу показників, за даними 2018 р. він становив 53,52, що краще за аналогічний показник 2014 р. на 7,86 в. п.

– «Особиста безпека» (55,80) займає третє місце за даними 2018 р., яка знизилася у рейтинговій таблиці відносно 2014 р. на 2,99 в.п.

Розглянемо рейтингову позицію України серед порівняних країн світу за індексом соціального прогресу та наведемо якісні зміни 2018 р., розкривши сильні та слабкі сторони країни у порівнянні з 15 країнами-аналогами з наближеним ВВП на душу населення (табл. 2).

Таблиця 2

Рейтинг України за основними показниками Індексу соціального прогресу серед 128 країн світу

Індикатори	Роки					Зростання (зниження) у 2018 р. до 2014 р., в.п.	Якісна характеристика 2018 р.
	2014	2015	2016	2017	2018		
Основні потреби людини	62	66	64	68	69	+7	≈
Харчування і базова медична допомога	61	61	61	61	61	-	≈
Вода та санітарія	61	64	68	70	70	+9	≈
Укриття	59	55	57	68	68	+9	≈
Особиста безпека	89	109	106	104	103	+14	≈
Основи благополуччя	76	77	83	79	81	+5	≈
Доступ до базових знань	38	44	51	51	53	+15	↑
Доступ до інформації і комунікацій	63	61	71	59	59	-4	≈
Здоров'я та благополуччя	82	84	82	82	82	-	≈
Якість навколишнього середовища	114	114	114	111	112	-2	↓
Можливість	50	56	53	51	52	+2	↑
Особисті права	63	83	84	85	82	+19	≈
Особиста свобода і вибір	68	66	65	65	65	-3	≈
Інклюзивність	109	106	107	109	108	-1	≈
Доступність вищої освіти	28	29	33	27	26	-2	↑

Джерело: побудовано автором за даними [10,11]

Параметри оцінки показників відображено умовними позначеннями, які характеризують якісні зміни індикаторів соціального розвитку країни, а саме: ↑ – країна показує порівняно

високі результати; ≈ – показники є середніми по групі країн-аналогів; ↓ – результати країни погіршуються.

За даними 2018 р. тільки 3 показники відображають порівняно високий результат по групі країн, схожих за рівнем розвитку, «Доступ до базових знань» – 53 місце, цей показник зростає за даними 2018 р. на 15 пунктів у порівнянні з 2014 р., «Можливість» – 52 місце, цей показник також збільшується на 2 пункти порівняно з 2014 р. За показником «Доступність вищої освіти» серед 15 країн-аналогів Україна має за даними 2018 р. порівняно високі результати, незважаючи на те, що цей показник відносно 2014 р. зменшується 2 пункти.

Низьким показником серед порівняних країн є «Якість навколишнього середовища», яка

коливається за весь досліджуваний період від 111 до 114 місця, а за останній рік у порівнянні з 2014 р. за цим показником рейтинг країни знизився на 2 пункти. Інші наведені показники демонструють середнє значення по групі країн-аналогів.

Серед щорічно оприлюднених показників «Human Development Indices» «Індекс людського розвитку» (ІЛР) враховує кількісні і якісні зміни суспільства за такими показниками, як валовий внутрішній продукт на душу населення, очікувана тривалість життя, грамотність та рівень зайнятості (рис.3).

Рис. 3. Індекс людського розвитку

Джерело: побудовано автором з використанням[12]

Довге і здорове життя вимірюється його середньою тривалістю серед населення країни, що досліджується. Рівень знань вимірюється середньою кількістю років, витрачених на освіту дорослим населенням, тобто середньою кількістю років навчання протягом життя у людей віком від 25 років; доступ до навчання та знань – очікуваними роками навчання для дітей-першокласників, тобто загальною кількістю років навчання, на які дитина, що досягає шкільного віку, може розраховувати, якщо панівні моделі вікових показників зарахування до школи залишаються незмінними протягом життя дитини.

Рівень життя вимірюється постійною купівельною спроможністю рівня 2011р., конвертованою за коефіцієнтами переходу на паритет купівельної спроможності (ПКС), а також валовим національним доходом.

ВНД на душу населення у доларах відображає сумарний первинний дохід усіх резидентів національної економіки як на території країни, так і за її межами (рис. 4).

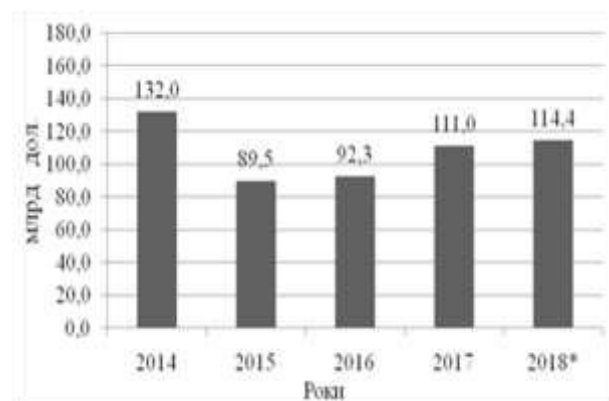

Рис. 4. Валовий національний дохід України, млрд дол

Джерело : побудовано автором за даними [13]

За прогнозованими даними, показник ВНД в Україні зростає у 2018 р. на 3,1% порівняно з попереднім роком і становитиме 114,4 млрд доларів. Проте позитивна тенденція, що зберігається з 2015 р., не досягає навіть рівня 2014 р., показник якого знизився відносно 2013р. зі 187,7 млрд дол. до 132,0 млрд доларів.

Позитивна динаміка може суттєво наблизити Україну до середніх показників ВНД душу населення серед Країн Європи.

За оцінкою експертів S. Jahan, M. Kovacevic, J. Assa та інших дослідників, у розрахунках Індeksu людського розвитку за 2017 р. Україна отримала значення ІЛР – 0,751, опинившись на 88 місці у рейтингу серед досліджуваних 189 країн світу і територій, що є нижчим за середній показник для країн у групі з високим Індексом людського розвитку, який становить 0,757, та нижчим за середнє значення, що складає 0,645. У 2017 р. очікувана тривалість життя для жінок становила 76,9 років, тоді як для чоловіків – 67,1 років. Незважаючи на те, що українські жінки живуть довше за чоловіків, рівень їхнього економічного доходу є нижчим. Середня кількість років навчання збільшилася на 2,2 роки. Однак показники очікуваної тривалості навчання як для жінок, так і для чоловіків, у середньому складають 11,3 років. Останнім часом рівень життя в Україні, що визначається валовим національним доходом (ВНД) на душу населення, дещо зріс: приблизно на 9,0% у 2015-2017 рр. Коли мова йде про валовий національний продукт (ВВП), дохід жінок складає менше ніж 6082 дол. на рік, а чоловіків – 10513 доларів. Загальносвітовий показник економічної активності жінок є нижчим, ніж серед чоловіків – 49,0% у жінок на протигагу 75,0% у чоловіків. На ринку праці рівень безробіття серед жінок на 24,0 % вищий, ніж серед чоловіків. Крім того, жінки у значно більшому обсязі, порівняно з чоловіками, виконують неоплачувану домашню роботу та доглядають за дітьми, хворими та літніми людьми. Попри відчутний прогрес у збільшенні кількості дівчат, які навчаються, проблеми, пов'язані з репродуктивним здоров'ям, плануванням сім'ї, насильством та розширенням соціально-економічних прав продовжують існувати, перешкоджаючи рівним можливостям для жінок та дівчат в Україні [4].

Між Україною та іншими країнами залишається значна асиметрія, коли йдеться про благополуччя населення. Дитина, народжена у Норвегії – країні з найвищим ІЛР – ймовірно проживе понад 82 роки і навчатиметься майже 18 років. Водночас хлопчик, народжений в Україні, найімовірніше проживе 63 роки і присвятить навчанню 12 років. Хоча значна нерівність виникає у багатьох країнах, включаючи деякі найзаможніші країни, у середньому такі країни, як Україна, де фіксується нижчий рівень людського розвитку, мають більші розбіжності.

Незважаючи на те, що Україна за Індексом людського розвитку у 2017 р. потрапила до групи країн з вищим показником, наразі залишається низка невіршених питань, про що свідчать низькі показники та такі, що погіршуються.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У роботі було досліджено основні соціальні та економічні аспекти розвитку суспільства, які з точки зору економіки представляють собою цілісну інтегровану систему, що реагує на зовнішні виклики, є мінливою і динамічною. Особливості соціально-економічного стану залежать від базових характеристик країни, які вона має на момент оцінки, залежно від стадії її розвитку. Для України, яка знаходиться на етапі перехідної економіки, гальмуючим чинником виступає асиметрія, характерною ознакою якої є різний рівень благополуччя, з віддаленістю країни від критеріїв оцінки, стандартів, середнього значення, гіперболізована посткризовим станом країни. Одним з індикаторів негативних тенденцій виступає показник ВНД, який, не зважаючи на позитивну динаміку 2015-2018 рр., не досягає рівня 2013р., що становив 187,7 млрд доларів. Але, порівняно з середніми показниками ВНД на душу населення серед країн Європи Україна отримала позитивну оцінку.

Загальне уявлення про рівень розвитку України ми змогли отримати за результатами оцінки міжнародних спеціалістів у розрахунках Індeksu фрагільності держав, який демонструє спроможність держави контролювати цілісність своєї території, політичну, економічну та демографічну ситуацію в країні, сталість її державних інститутів. Відповідно до цих критеріїв Україну віднесено до складу нестабільних країн з показником 2018 р. – 72,6, що більше за найкращий показник, який демонструє Фінляндія (17,9) на 54,7 в. п.

Індекс соціального прогресу (ISP), який відображає основні тенденції соціально-економічного розвитку України у складі 128 досліджуваних країн світу демонструє у період 2014-2018 рр. позитивну динаміку. За даними 2018 р. ISP становить – 69,3, що більше показника 2014 р. на 0,82 в.п. Аналіз усіх індикаторів дозволив виділити сильні сторони країни, до яких віднесено «Харчування та базова медична допомога», «Вода і санітарія», «Доступ до базових знань», але поряд з тим зазначено, що слабкими сторонами за рівнем соціального прогресу України залишаються «Інклюзивність», «Доступ до вищої освіти», «Особиста безпека».

У розрахунках Індексу людського розвитку Україна отримала значення ІЛР 0,751, опинившись на 88 місці у рейтингу 2017 р. серед досліджуваних 189 країн світу і територій, що є нижчим за середній показник для країн групи з високим Індексом людського розвитку, який становить 0,757, та вищим за середнє значення – 0,645. Незважаючи на відчутний прогрес, проблеми, які пов'язані з репродуктивним здоров'ям, плануванням сім'ї, насильством та

розширенням соціально-економічних прав, продовжують існувати. Подібна ситуація вимагає мобілізації зусиль з боку держави й наповнення реформ соціальним змістом, успішна реалізація яких напряму залежить від результатів децентралізації та інших стратегічно важливих рішень. Питання, розглянуті автором, залишаються достатньо актуальними і потребують подальшого вивчення.

Список використаних джерел:

1. Пилипенко Г. М. Соціально-економічний розвиток суспільства : сутність та фактори впливу // Економічний простір: електрон. версія журн. 2016. Вип. № 106. С. 115-126. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_106_13.
2. Полуяктова О. В. Прискорення соціально-економічного розвитку суспільства : економіко-політичні аспекти. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 16-19.
3. Садковий В. П. Основні економічні механізми державного регулювання входження в європейський простір сучасної вищої освіти України // Державне будівництво: електрон. версія журн. 2013. № 1. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/2/10.pdf>
4. Jahan S. Human Development Indices and Indicators 2018, Statistical Update // United Nations Development Programme: електрон. версія журн. Human Development Reports, 2018. URL : <http://hdr.undp.org/en/2018-update>.
5. Третяк В. П. Аналіз підходів до формування стратегії соціально-економічного розвитку держави. *Соціальна економіка*. 2016. № 2. С. 151-156.
6. Руженський М. М. Теоретичні аспекти формування економічних основ соціального захисту населення в ринковій економіці. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика* : зб. наук. пр. Київ, 2014. С. 294-298.
7. Лебедева Л. Соціально-економічний розвиток та способи його виміру. *Конкуренція. Вісник антімонопольного комітету України*. 2013. №1 (48). С. 54-59.
8. Реформа децентралізації: Урядовий портал: сайт. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi>.
9. Сас О. Децентралізація під мікроскопом: аналіз плюсів та мінусів для об'єднаних громад електрон. версія. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/2101>.
10. Messner J. J., Haken N., Fiertz Ch. Fragile States Index 2018 – Annual Report : The Fund for Peace (2018). URL: <http://fundforpeace.org/fsi/wp-content/uploads/2018/04/951181805-Fragile-States-Index-Annual-Report-2018.pdf>.
11. Fragile States Index: The Fund for Peace. URL: <http://fundforpeace.org/fsi/category/publications-and-downloads/>.
12. Porter M. M. Stern S., Green M. 2018 Social Progress Index. URL: <https://www.socialprogress.org/?tab=3&code=NOR&compare=UKR&prop=OPP-04>.
13. Романюк О. Дохід України: є привід для оптимізму, але як надовго. //Сьогодні: електрон. версія газ. 2018. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/dohody-ukrainy-est-povod-dlya-optimizma-no-nadolgo-li-1135243.html>.

И. Н. Лесик. Социально-экономические аспекты развития общества

В статье представлены результаты исследования основных дефиниций сущности социально-экономического развития общества. Рассмотрена децентрализация как составляющая комплексного плана, целью которого является содействие социально-экономическому развитию общества. Изучены показатели социальных и экономических аспектов развития по оценкам всемирных экспертов, определены сильные и слабые стороны Украины.

Ключевые слова: развитие общества, система, децентрализация, фрагильность, прогресс, уровень жизни, безопасность, интересы, глобализация.

I. M. Lesik. Socio-economic aspects of society development

The author researches the basic definitions concerning the essence of social and economic development of the society. Decentralization is considered as a component of the complex plan, the purpose of which is to promote social and economic development. The article studies indicators of social and economic aspects of development according to the estimations of world experts, strengths and weaknesses of Ukraine are determined.

Keywords: society development, system, decentralization, fragility, progress, standard of living, security, interests, globalization.